שני דייני פרק שלשה עשר כתובות קט.

כמה דברים אמורים. מברייתא קמי: **איפכא מיבעי ליה.** אם כאשה לכוף את האב איפכא מסתברא עופי לפי שהגדולה תגאה תגאי: **אמר כבריתא.** כספקה היא לעצמה: הכי גרסינן א"ר זירא **אמר רבה בר ירמיה שני דברים שאמר חנן הלכה כיוצא בו שבעה דברים שאמר אדמון אין הלכה כיוצא בו מאי קאמר כו':** כיוצא בו דחנן רבן יוחנן בן זכאי כיוצא בו דאדמון רבן גמליאל: **אין הלכה כיוצא בו.** שלא ראה את דבריו אלא בשאשה שהיה לו לראות את דבריו בכולם: **מתני' העורר על השדה כו'.** לאוכן מערער על שדה שביד שמעון ואומר לו שמכרה לך גזלה ממני: **והוא חתום.** על שטר המכירה שכתב לו לשמעון כשמכרה לו: **אדמון אומר.** יכול הוא שיאמר מה שלא ערערתי בשעה שלקחת מלוי ותחתמתי בתוך השטר עד לפי שלוי אדם חזק וקשה להוציאה מידו ונוח לי שתהא בידך שאוציאה ממך בדין: **איכד אם זכותו.** דהואיל ותחתם הודה שאין לו עסק בה: **עשאה.** המוחזק בה סימן לאחר שלא מכר לראובן זה הערור עליה אלא לאיש אחר היה מוכר שדה מלד זו ומלד זו ולא אחרבעת מלרי השדה וכתב לו במלרים מלר פלוני שדה שלי ועשה שדה זו סימן מלר לזוקת וכשמו של מוכר וזה חתם על אותו שטר ולא ערער: **איכד אם זכותו.** אפילו לאדמון דאין לומר כאן השני נוח לי: **גמ' אכל דיין.** שהוצא שטר המכירה בבית דין לקיימו כמשפט קיום שטרות שהעדים באין ומעידין על כתב ידם והדיינין כותבין שטרא דן נפקא לקדמנא ומסהידו שהדי אחתימות ידייהו ואיסרמוהי וקיימוהי: **לא איכד זכותו.** שלא ידע מה כתוב בו שיערער עליו: **דאני רבי חייא אין העדים חותמין על השטר אלא א"כ קראוהו.** שהרי על דברי השטר הם באים להעיד:

תשב עד שתלבין ראשה. פי' רשב"ם הא דאמר רב גידל בריש הנשאל (לעיל דף קב:) עמדו וקדשו קנו הני מילי דקדשו מיד ממון התנאי או לאחר זמן והזכירו התנאים בשעת קידושין אבל התנו עתה וקדש לאחר זמן ולא הזכירו התנאים לאו דברים הנקנים באמירה הם ובכי האי גוונא (ה) הכא תשב עד שתלבין ראשה ולא אני תבע ליה בדינא והלשון משמע כן ועמדו וקדשו משמע מתוך התנאי וקשה לי מירושלמי אהא דתנן הפוסק מעות לאתנו ומת אתנו אמרו חכמים יכול הוא שיאמר לאחיך היימי רוצה ליתן ולך אי אפשי ליתן ופריך ולאו דברים הנקנים באמירה הן ומשני כשפסק על מנת לכנוס ומאי קשה אפי' פסק על מנת שלא לכנוס אפ"ה יכול שיאמר לו לך אי אפשי ליתן דמייני בשלא עמדו וקדשו מתוך התנאי ומיהו לא קשה כולי האי דאי כשלא עמדו מתוך התנאי היכי קאמר לאחיך היימי רוצה ליתן מ"מ אין נראה לרבי פירושו דמכאן אין שום ראיה דהא דקאמר תשב עד שתלבין ראשה כשאין לו לאב כלום ליתן לו הבעל אינו רוצה לטרוח ולהביאו לדין אבל אם היה רוצה להביאו בדין הוה ליה ליתן ומיהו הא לא משמע הכי לרבי לפרש כשאין לו כלום ליתן מדבעי למימר כופין לאב [ו]ור"ש בירושלמי מוקי דרב גידל בנשואין ראשונים ומתניתין דהכא בנשואין שניים ואפי' אפשר בירושלמי ומלאתי בריש אע"פ דהך דרב גידל דוקא בנשואין הראשונים ודוקא באב הפוסק ע"י כתו ולא אשה ע"י כתה ולא אם על ידי אחותו: **ואפילו בברייתא אמר ליה אין כל מקום קאמרינן.** תימה היכי מצי למיפסק הלכתא מתרוייהו כברייתא וכמתני' והלא דברים קותרין זה את זה דבמתני' קתני אילו אני פסקתי לו' ובברייתא קתני כספורה אני י"ל הכי פי' ואפי' בברייתא כלומר למאי דבפירא ליה לתנא דברייתא דבפסקה היא בעצמה פליגי קא אמרת דהלכתא כוותיה וא"ל כל מקום קאמרינן למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה: **שני דברים שאמר חנן הלכה כמותו וכיוצא בו.** פי' בקונטרס כיוצא בו דחנן רבן יוחנן בן זכאי כיוצא בו דאדמון ר"ג וקשה לרבי חדא דלישנא לא משמע הכי ועוד מה לו להזכיר בדברי חנן כיוצא בו והא לא מיירי חנן אלא באותן שני דברים דוקא והוה ליה למימר הלכה כחנן ותו לא הלכך נראה לרבי כפר"ח (ה) כיוצא בו בדיינים אחרים הדומין לאלו והלכה כמותו ולא כיוצא בו כלומר בדיינין הדומין לאלו אין הלכה כמותו ודומה להא דאמר בפרק כל הנסכין (בכורות דף מח:) דאמר להו רב נחמן הכו דלא לוסיף עלה פי' הכינו עצמכם שלא תוסיפו עליה ללמד ממנו דבר הדומה לו:

אדמון אומר השני נוח לי והראשון קשה הימנו. אע"ג דלית הלכתא כאדמון בהא דהא לא קתני בה רואה אני את דברי אדמון לא מיקשי דמסקינן בחזקת הבתים (ב"ב דף מג:) עלה דהסיא מכר לו שדה אין מעיד לו עליה ומוקי לה בראובן שגזל משמעון ומכרה לגוי ואתא יהודה וקא מערער דלא ליזל שמעון לאסהודי ליה דתיקום לרעא ביד לוי דאמר הראשון נוח לי והשני קשה הימנו הכא לא היה לו לחתום ולעשות דבר הנראה הודאה משום ניחותא דשני אבל התם לאו הודאה היא: **לא שנו אלא עד אבל דיין לא דתני רבי חייא כו'.** הקשה ה"ר יאסף ב"ר ברוך דהכא משמע דאין הדיינים מעידין על מה שכתוב בשטר אלא על חתימת העדים וקשה מהא דאמר בחזקת הבתים (שם דף נג.) אחד מן האחין שהיה נושא ונותן בתוך הבית והיו חותם ושטרות יוצאות על שמו אמר רב עליו לכתיב ומסיק דאיה בקיום השטר אלמא דעל ידי חתימת הדיינים אנו יודעים שהשטרות שלו הם אלמא אחולה מילתא דאסהדי ותירץ רבי דהתם ודאי אית לן למימר דדיינים רמו אנפשייהו לאסהודי לגמרי שהרי היו יודעים שהיה נושא ונותן בתוך הבית וסתמא דמילתא לאו דידיה הוא הלכך אי לאו דידעי דשלו היה לא היו מקיימין אלא בשם היתומים: עשאה

לוי לשמעון זו השדה בפני ב"ד לקיימו כדין כל קיום שטרות דעלמא שהעדים באים ומעידין על החתימה והדיינים כותבין למטה שטרא דין נפק לקדמנא ומינו דאשהידו שהדי אחתימות ידייהו אשרנוהו וקיימנוהו בדחזו והותמין שם ג' דיינין וזה

מסורת הש"ס

(א) [תוספתא פי"ב], (ב) [גרסות יט. וש"נ], (ג) [נ"ל וכיוצא בו בכ"מ שאמר ר"ג וכו' וכו' אבל לפי נ' תוס'. רש"ל], (ד) כ"ב ל:, (ה) [נר' סדר המשנה וכן בריש"ף ורא"ש יטול הוא שיאמר הבני יכי'], (ו) [עי' תוס' ע"ב ד"ה עשאה], (ז) נ"ל וכיי שמע דבירושל' מיקי מי'. מהרש"ל,

הגהות הב"ח

(א) תר"ה תשב כו' אמי נוטע קאמר הכא: (ב) ד"ה שני מי' וכיוצא בו וכו' הלכה כמותו:

מוסף רש"י

העורר על השדה וחתום עליה בעד. לאוכן העורר על שדה שמכר שמעון לגוי ואומר לאוכן מי שמעון גזלו ממנו והוא לאוכן שמעורר חתום עליה בעד כאותו שטר מכירה שכתב לו שמעון לגוי חתם לאוכן ועד אחר עמו (רשב"ם ב"ב ל:). השני. לו, נוח לי. לכן חתמתי (שם).

תוספות רי"ד

תהא ירשבת עד שתלבין ראשה אדמון אומר [יכולה היא שתאמר] אילו אני פסקתי לעצמי אהא ישבת עד שתלבין ראשי [עכשיו] שאבא פסק עלי מה אני יכולה לעשות או כנוס או פטור אר"ג רואה אני את דברי אדמון; מתניתין דלא כי האי תנא דתניא א"ר יוסי בר יהודה לא נחלקו אדמון וחכמים הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הרגל שיכולה היא שתאמר אבא פסק עלי מה אני יכולה לעשות על מה (מה) שפסקה לעצמה שחכ"א שתשב עד שתלבין ראשה אדמון אומר [יכולה היא שתאמר] כסבורה אני שאבא נותן לי עכשיו שאין אבא נותן לי מה אני יכולה לעשות או כנוס או פטור אר"ג רואה אני את דברי אדמון א"ר יצחק בן אלעזר משמיה דחזקיה כל מקום שאמר ר"ג רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו א"ל רבא לרב נחמן אפילו בברייתא א"ל מי קאמר במשנתנו כל מקום קאמר ומהכא משמע דהיכא דהיא פסקה על עצמה ולית לה אב ומדרה ביה ולא בעיא לאינסובי תהא ישבת עד שתלבין ראשה אבל השתא דהקון רבנן למודרת דכפינן ליה ויהיב לה גיטא ולא מיפסדא נדוניתה כ"ש זו שעדיין לא נשאת שהיא יכולה למודר וכפינן ליה למיתב לה גיטא א"ר זירא א"ר אבא בר ירמיה שני דברים שאמר חנן הלכה כיוצא בו ז' דברים שאמר אדמון יש מהן שהלכה כמותו ויש מהן שאין הלכה כמותו כל מקום שאמר ר"ג רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו ובמקום שלא אמר אין הלכה כמותו לבד מנכסים מרעין שאע"פ שאר"ג רואה אני את דברי אדמון אין הלכה כמותו כדכתבינן לעיל: **מתני'** העורר על השדה והוא חתום עליה עד אדמון אומר השני נוח לו והראשון קשה ממנו וחכ"א איבד את

עין משפט נר מצוה

לח א ב ג מיי' פרק כג מהלי' אישות הלי' טז סמג עשין מח טור ש"ע אה"ע סי' נג סעיף ז:
לט ד מיי' פט"ו מהלי' טוען הלי' ז טוש"ע ח"מ סי' קמז סעיף ז:
מ ה מיי' שם טוש"ע ח"מ שם סעיף כ:
מא ו מיי' שם הלכה כ טור ש"ע ח"מ שם סעיף ד:
מב ז מיי' שם ופכ"ל מהלי' מלוה הלי' ז ופכ"ו הלכה ז סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סימן מה סעיף כ ופעיף ה וסי' קח סעיף כ:

תוספות רי"ד (המשך)

זכותו עשאה סימן לאחר אבד את זכותו פי' ראובן מערער על שמעון על שדה א' שמכר לו לוי ואומר לו כי לוי שמכרה לך גזלה ממני ויש לי עדים שהיתה שלי וראובן המערער הוא חתום עד על השטר של מכירה שעשה לשמעון (ו) אילו היתה שלך איך היית חותם על השטר שעשה לי לוי ולא היית מערער אלא ודאי כיון שחתמת בה הודית שאינה שלך אלא של לוי היה אומר אדמון יכול לומר עכשיו ראובן המערער זה שלא ערערתי בעת המכירה והתמתי עליה עד לפי שלוי הוא גברא אלמא וקשה לי להוציאה מידו וזה שמעון השני נוח לי בעבור זה חתמתי כדי שתצא מיד לוי ותהיה ביד שמעון ואבא ואוציאנה מידו בערים המכירים שהיתה שלי או של אבותי וחכ"א אבד את זכותו דהואיל וחתם שם הודה שאין לו עסק בה ועכשיו הוא בא ומערער דבריו בטלים: עשאה סימן לאחר. פי' עשאה ראובן זה המערער על זו השדה סימן לאחר בחתימתו אבד את זכותו כגון שזה שמעון המחזיק בשדה זו מכר שדה אחרת שבצדה ליהודה וכשבא לכתוב המצרים ליהודה כתב לו שלשה המצרים והמיצר הרביעי שהיה סמוך לשדהו כתב לו מיצר רביעי השדה שלי וחתם זה ראובן בשטר מכר שעשה שמעון ליהודה ולא ערער מודה בזה אדמון שאבד את זכותו שאומר לו שמעון אילו שלך היתה זו השדה היאך תחתם בשטר מכר שעשיתי ליהודה על שדה שבצדה וכתוב שם שהיא בצד שדה שלי ולא ערעת לומר כי אינה שלך כ"א שלי כיון שהתחתם שם הודית שאינה שלך ואין לומר כאן שהשני נוח לי וכיון דלא אמר הכא ר"ג רואה אני את דברי אדמון אין הלכה כמותו דיחיד הוא הלכה כרבים: אמר אביי לא שנו אלא עד אבל דיין לא אבד את זכותו דתני ר' חייא אין העדים חותמין על השטר אלא א"כ קראוהו. פי' אם הובא שטר זה שמכר